

Redactioneel

In dit nummer van KRISIS staan een drietal artikelen die allen betrekking hebben op het thema seksualiteit.

De franse feministe Monique Plaza polemiseert met Foucault over 'het vraagstuk van de verkrachting'. Via een aantal uitspraken van Foucault neemt Plaza scherp stelling tegen een aantal haars inziens patriarchale en politiek gevaarlijke standpunten t.a.v. verkrachting. Ten eerste zet zij zich af tegen het standpunt dat verkrachting niet langer strafbaar gesteld moet worden, omdat verkrachters eerder 'zielig' dan misdadig zouden zijn. Zo'n standpunt is volgens Plaza het gevolg van een misbegrepen seksuele revolutie. Plaza verzet zich tevens tegen de opvatting dat verkrachting niet langer strafrechtelijk vervolgd zou moeten worden, omdat het eerder zou thuishoren in het civiel recht. Daarmee zou verkrachting volgens Plaza een vorm van prostitutie worden, met betaling achteraf, n.l. in de vorm van een door de rechter vastgestelde schadevergoeding. Tenslotte ligt er het standpunt dat verkrachting een 'gewoon' geweldsmisdrijf zou zijn. Ook dat standpunt is volgens Plaza politiek onwenselijk. Verkrachting is volgens haar namelijk het resultaat van maatschappelijke machtsverhoudingen tussen (sociale) mannen en (sociale) vrouwen. Verkrachting is daarom geen 'gewoon' geweld, maar seksueel geweld, net zo als racisme geen 'gewone' belediging is. Aan het artikel van Plaza gaat de discussie over verkrachting tussen Foucault e.a. vooraf, waaraan zij refereert.

Terwijl Plaza de verhouding tussen mannen en vrouwen opvat als een historische machtsverhouding, lijkt het alsof Theweleit, de auteur van de bekende studie 'Männerphantasien', één a-historische man-type heeft geïdentificeerd: het fascistiese man-type. Ido Weijers analyseert de studie van Theweleit en komt tot de conclusie dat er niet één, maar meerdere man-types zijn, afhankelijk van de specifieke ideologische configuratie. Dit vormt volgens Weijers een reden te meer waarom het fascisme niet opgevat kan worden als uitdrukking en produkt van de mannelijke sekse-identiteit..

In haar artikel 'porno: van last tot lust?' bespreekt Karen Vintges, medewerkster sociale filosofie in Amsterdam, een aantal recent verschenen publikaties over het verschijnsel pornografie. De invloed van pornografie moet volgens haar niet gezocht worden op het nivo van de seksuele praktijken in strikte zin, maar op het nivo van de sociale betekenisproductie rondom seksualiteit, mannelijkheid en vrouwelijkheid. Welke betekenissen door porno worden ge(re)produceerd met welke effecten, vormt een belangrijk issue in de recente politieke en theoretiese discussie over pornografie. Daarbij gaat het o.m. om de vraag of de betekenis van

porno-beelden en -teksten immanent kan worden vastgesteld, of dat ook andere factoren hierbij betrokken moeten worden. Vintges pleit er tenslotte voor een onderscheid aan te brengen tussen de maatschappelijke effecten van porno en de individuele beleving ervan.

In dit nummer van *Krisis* ook aandacht voor de sociobiologie. Noties uit de sociobiologie spelen niet alleen een rol in het 'wetenschappelijk' onderbouwen van racistiese vooroordelen. Ook seksisme wordt gevoed en onderbouwd met sociobiologische argumenten. Janet Sayers, engels feministe en psychologe, graaft nog dieper en toont aan dat ook binnen de feministiese theorievorming de status van biologiese argumenten meerduidig is. Proberen de socialisties-feministen alles wat naar biologie ruikt te omzeilen, sommige radikaal-feministen nemen de specifieke biologiese vermogens van vrouwen als uitgangspunt van hun theorie. De implicaties hiervan staan centraal in het hier afgedrukte interview met Janet Sayers.

Grahame Lock, hoogleraar politieke theorie in Nijmegen, bespreekt een boek van de franse filosoof Dominique Lecourt over het positivisme. De maatschappelijke functie van het positivisme wordt geanalyseerd: een theoretiese unifikatie van de verschillende ideologische terreinen. Meer recent lijkt deze functie te worden uitgeoefend door de filosofie van Popper: het krities rationalisme. Volgens Lecourt en Lock heeft alle traditionele filosofie deze unificerende functie. De eerste breuk met deze praktijk van de 'heersende filosofie' kwam van Wittgenstein, wiens positie door Lecourt wordt geradikaliseerd onder de naam 'super-materialisme'.

In een kritiese bespreking van een aantal recente publikaties over sociaal-wetenschappelijke methodologie gaat Peter van den Besselaar in op de vraag wat sociaal-wetenschappelijk verklaren is. Volgens hem moet men loskomen van traditionele opvattingen over verklaren als 'subsumptie onder algemene wetten' en verklaren als 'verstaan', en kausaliteit denken in termen van produktie. Tenslotte gaat Van den Besselaar in op de theoretiese konsekwenties van zo'n standpunt voor de sociale wetenschappen.

Veit Bader, hoogleraar sociologie te Amsterdam, reageert op het artikel van Pieter Pekelharing in *Krisis* 9 over 'Cyclopiiese filosofie'. In het redactioneel bij *Krisis* 9 werd gesuggereerd dat Bader (in zijn artikel over Apel) weliswaar goede argumenten van politieke aard zou hebben om een bepaalde ontologie te accepteren, maar dat Pekelharing het theoretiese gelijk zou hebben door elke ontologie radikaal te verwerpen. Bader schetst in zijn reaktie de politieke achtergronden die hij achter Pekelharing's positie ontwaart, en geeft een aantal theoretiese argumenten vóór zijn eigen opvattingen. Zo poogt hij de polarisatie van politieke versus theoretiese argumenten te doorbreken en de discussie over 'wetenschap en politiek' verder te brengen.